

MISJE STABILIZACYJNE I OPERACJE POKOJOWE METODĄ ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTÓW MILITARNYCH

Tomasz BĄK*

* *Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie*
e-mail: tbak@wsiz.rzeszow.pl

Artykuł wpłynął do redakcji 22.11.2011 r. Zweryfikowaną i poprawioną wersję po recenzjach i korekcie otrzymano w marcu 2012 r.

Poniższy artykuł przedstawia problematykę misji stabilizacyjnych i operacji pokojowych jako metody rozwiązywania konfliktów. Ujęto w nim historyczne uwarunkowania tworzenia sił wielonarodowych przeznaczonych do przeciwdziałania zagrożeniom. Zaprezentowano również rolę organizacji międzynarodowych, takich jak: ONZ, OBWE, NATO i UE w zaprowadzaniu pokoju światowego. Przedstawiono także rodzaje misji realizowanych przez poszczególne organizacje. Zwrócono szczególną uwagę na przyszłość tego typu operacji jako metody rozwiązywania konfliktów.

Słowa kluczowe: operacje pokojowe, siły wielonarodowe, misje stabilizacyjne, zagrożenia bezpieczeństwa, metoda rozwiązywania konfliktów

WSTĘP

Potrzeba szybkiej reakcji na zagrożenia bezpieczeństwa oraz trudności w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych za pomocą środków dyplomatycznych i politycznych sprawiły, że coraz większego znaczenia nabierają misje pokojowe, postrzegane w kontekście militarnym. Jednak podjęcie decyzji o użyciu sił zbrojnych jest zazwyczaj trudne, długotrwałe i obciążone wieloma uwarunkowaniami. Działania wojsk podlegają kontroli politycznej i szczególnemu nadzorowi opinii publicznej. Na podstawie wieloletnich doświadczeń uznano jednak, że jest to w wielu przypadkach jedyny sposób rozwiązania nabrzmiałych problemów lub przynajmniej czasowe ustabilizowania sytuacji. Dlatego w wielu krajach rozpoczęto proces gromadzenia doświadczeń i opracowywania wymagań niezbędnych do skutecznego wypełnienia złożonych zadań wojskowych w rejonach objętych kryzysem.

Aby przybliżyć charakter poszczególnych misji, proponuje się przyjąć następujące definicje wymienionych rodzajów misji:

- Operacje pokojowe – to zapobieganie, ograniczanie, łagodzenie i zakańczanie działań wojennych między państwami albo wewnątrz państwa poprzez pokojową interwencję strony trzeciej, zorganizowaną i kierowaną przez organizację międzynarodową przy użyciu personelu wojskowego, policyjnego i cy-

wilnego do przywrócenia i utrzymania pokoju. Operacje pokojowe - podobnie jak operacje wsparcia pokoju - prowadzone są na podstawie prawnej, której źródłem może być w pierwszej kolejności Organizacja Narodów Zjednoczonych, czy też inne organizacje międzynarodowe. Operacje te prowadzone są zawsze w celu wsparcia, zapewnienia lub utrzymania pokoju. O ile, w literaturze przedmiotu, pod pojęciem operacji pokojowych rozumie się wszelkie działania o charakterze pokojowym, których podstaw szukać należy w rezolucjach ONZ, o tyle operacje wsparcia pokoju to działania wyłącznie militarne prowadzone metodami i narzędziami walki zbrojnej, (często także na podstawie mandatu ONZ przekazanego organizacji o charakterze militarnym bądź państwu zgłaszającemu chęć przewodnictwa w takiej operacji). Takie organizowanie i prowadzenie operacji mieści się w warunkach reagowania kryzysowego, w odróżnieniu od tego ostatniego jednak, stanowi reakcję wyłącznie na zagrożenia o charakterze militarnym¹.

- Misje stabilizacyjne – termin wywodzący się z amerykańskiej doktryny działania sił lądowych FM – 03 został przyjęty przez wojskowych i dziennikarzy jako oczywisty i wszystkim zrozumiały².

W połączonej doktrynie sojuszniczej (AJP-01 Allied Joint Publication) w pojęciu Sojusznicze Operacje Połączone zawarty jest także termin Operacje Reagowania Kryzysowego spoza Artykułu V. Termin ten jest zbliżony pojęciowo do charakteru misji, jakie prowadzą wojska w trakcie misji stabilizacyjnych (ang. Non-Article 5 Crisis Response Operations).

Jak wynika z obserwacji, misje pokojowe i stabilizacyjne nie ograniczają się jedynie do zadań wojskowych – są to misje kompleksowe, wieloaspektowe, obejmują zarówno działania wojskowe, jak i polityczne, ekonomiczne, społeczne oraz kulturowe. Podstawowym założeniem dla tego rodzaju misji jest współpraca cywilno – wojskowa i ścisła koordynacja działań, tak na szczeblu międzynarodowym, jak i na szczeblu narodowym – międzyresortowym i resortowym. Współczesne misje stabilizacyjne potrzebują wysoce wykwalifikowanego personelu wojskowego oraz szerokiego zaangażowania ekspertów cywilnych. Wymagają także stworzenia odpowiednich funduszy i wydzielenia środków materiałowych na programy stabilizacyjne i rekonstrukcyjne, takie jak: odbudowa infrastruktury niezbędnej do funkcjonowania dotkniętego kryzysem kraju, bądź regionu (szkoły, drogi); odbudowa struktur służb publicznych – oświaty, służby zdrowia oraz rekonstrukcja systemów finansowych, bankowych i prawnych³.

1. MIĘDZYNARODOWE SIŁY ZBROJNE A LIGA NARODÓW

Świat już od czasów starożytnego Egiptu próbował rozwiązywać pojawiające się konflikty pomiędzy państwami różnymi sposobami. Jednym ze środków do osiągnięcia tego celu miały być siły wielonarodowe. Historia działalności wielonarodowych sił zbrojnych jest długa i bardzo złożona. Można podzielić ją na trzy zasadnicze okresy⁴. Pierwszy z nich to działalność do czasu utworzenia Ligi Narodów, drugi

¹ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: http://pl.wikipedia.org/wiki/Operacje_pokojowe.

² *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2002, s. 62.

³ Zob. Cz. Marcinkowski, *Operacje pokojowe na początku XXI wieku*, Warszawa-Pruszków 2004.

⁴ Zob. W. Balcerak, *Liga nadziei. Z dziejów Ligi Narodów*, Warszawa 2011.

przypada na lata jej działalności, trzeci z nich zawiera się w czasie od utworzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych do chwili obecnej. Do niedawna głównym zadaniem takich sił było rozwiązywanie i gaszenie konfliktów zbrojnych między państwami i zwaśnionymi stronami. Od czasu słynnych zamachów na World Trade Center również służą one także walce z terroryzmem.

Mimo prób tworzenia sił wielonarodowych na przestrzeni wieków, do ich użycia w praktyce doszło jednak dopiero w XIX wieku. Wielonarodowe siły zbrojne kilkakrotnie nadzorowały przestrzeganie porozumień pokojowych między zwaśnionymi stronami. Przykładem tego może być rok 1815, gdy żołnierze holenderscy nadzorowali warunki przestrzegania pokoju zawartego pomiędzy Austrią i Francją, stacjonując na granicy między tymi państwami.

Początek XX wieku stanowi okres, w którym wzrosło zainteresowanie problemem utworzenia międzynarodowych sił wojskowych i międzynarodowej policji działających na rzecz zachowania międzynarodowego pokoju. W okresie tym żywo dyskutowano i propagowano idee umocnienia pokoju i utworzenia międzynarodowego systemu bezpieczeństwa. Zgłaszane wówczas projekty nie zostały jednak wprowadzone w życie z powodu braku obiektywnych warunków ich realizacji, nasilania się konfliktów międzynarodowych oraz wybuchu I wojny światowej.

Bezpośrednio po zakończeniu działań wojennych, które przyniosły wiele cierpień i zniszczeń, ponownie zainteresowano się koncepcją utworzenia międzynarodowych sił zbrojnych. Jednym z głównych powodów tych zainteresowań było utworzenie Ligi Narodów. Pakt Ligi Narodów podpisany został 28 czerwca 1919 r. i stanowił integralną część traktatów pokojowych kończących I wojnę światową. Do głównych celów Ligi Narodów należało pokojowe rozwiązywanie sporów międzynarodowych. Organizację tę powołano między innymi dla „rozwoju współpracy między narodami oraz dla zapewnienia im pokoju i bezpieczeństwa”. Rada i Zgromadzenie mogły rozpatrywać wszystkie sprawy wchodzące w zakres jej działania lub dotyczące pokoju światowego⁵. Państwa członkowskie zobowiązały się do pokojowego rozstrzygnięcia wszystkich sporów międzynarodowych, a organy Ligi upoważniono do stosowania szeregu sankcji, od zerwania stosunków dyplomatycznych, poprzez sankcje gospodarcze, aż do wymuszenia poszanowania zobowiązań przy użyciu sił zbrojnych państw członkowskich⁶.

Organizacja podjęła wiele prób utworzenia międzynarodowych sił zbrojnych. Jednym z przykładów może być spór Polski z Litwą o Wilno w 1920-21 r., kiedy to w związku z zaostrzeniem się sytuacji w rejonie granicznym, Rada Ligi Narodów uchwaliła 20.09.1920 r. rezolucję o utworzeniu międzynarodowych sił zbrojnych, których głównym zadaniem byłoby nadzorowanie i zapewnienie sprawnego przeprowadzenia plebiscytu. Wynik tego plebiscytu miał przesądzić o przynależności Wilna do jednego z dwu państw. W skład tych sił miały wejść kontyngenty dostarczone przez Belgię, Wielką Brytanię, Francję, Danię, Holandię, Norwegię, Hiszpanię i Szwecję w łącznej sile 1800 żołnierzy, a związane z tym koszty miały być pokryte

⁵ S. Sierpowski, *Liga Narodów w latach 1919-1926*, Wrocław-Warszawa-Kraków 2005, s. 76.

⁶ *Pakt Ligi Narodów [w:] Wybór dokumentów do nauki prawa międzynarodowego*, pod red. K. Kocot, K. Wolfke, Wrocław 1978, s. 47-58.

przez Ligę Narodów, a następnie zrefundowane przez rządy Polski i Litwy. Projekt ten nie został jednak zrealizowany z powodu braku zgody obydwu krajów.

Popularne w tych czasach plebiscyty nadzorowane były przez obserwatorów wojskowych, a nawet całe kontyngenty wojskowe z państw sojuszniczych. Wystarczy choćby wspomnieć o plebiscytach na Górnym Śląsku, Powiślu, Warmii i Mazurach jako terenach spornych po I wojnie światowej między Polską a Niemcami. Z objętych plebiscytami obszarów wycofały się wojska niemieckie, które zastąpiły oddziały sojusznicze (francuskie, brytyjskie i włoskie), natomiast administracja cywilna i policja pozostały w rękę władz niemieckich.

Na mocy rezolucji Ligi Narodów z grudnia 1934 r. utworzono faktycznie pierwsze międzynarodowe siły zbrojne, których głównym zadaniem miało być nadzorowanie w styczniu 1935 r. przebiegu plebiscytu na terytorium Saary. Miał on ostatecznie zdecydować o przynależności tego terytorium do Francji lub Niemiec. Oddziały liczyły 3300 oficerów i żołnierzy z Holandii, Szwecji, Wielkiej Brytanii i Włoch, a podstawowym ich zadaniem było utrzymanie prawa i porządku przed, w trakcie i po zakończeniu plebiscytu. Ich działalność okazała się celowa i można uznać ją za w pełni udaną⁷.

2. OPERACJE PROWADZONE W RAMACH ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Przebieg II wojny światowej, nacechowany przemocą i okrucieństwem, spowodował, że jeszcze w trakcie jej trwania państwa koalicji antyhitlerowskiej wypracowały wspólną płaszczyznę międzynarodowego bezpieczeństwa. 1 stycznia 1942 r. w Waszyngtonie 26 państw podpisało Deklarację Narodów Zjednoczonych, w której po raz pierwszy pojawiło się pojęcie „Narody Zjednoczone”. 25-26 kwietnia 1945 roku przedstawiciele 50 państw przyjęli w San Francisco Kartę Narodów Zjednoczonych, która weszła w życie 24 października 1945 r.

Wnioski, jakie wyciągnięto z działalności Ligi Narodów jasno pokazywały, że światowa organizacja, której głównym celem jest utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, musi rozporządzać efektywnymi środkami, łącznie z kontyngentami zbrojnymi oddanymi do jej dyspozycji przez państwa członkowskie. Utworzenie takich sił uznane zostało za zasadniczy element systemu zbiorowego bezpieczeństwa⁸. Zdecydowano, że utworzona zgodnie z duchem Karty Narodów Zjednoczonych, Organizacja Narodów Zjednoczonych będzie właściwie wykonywać swoje obowiązki, jeżeli otrzyma upoważnienie do oddziaływania na zbrojny konflikt środkami ekonomicznymi, socjalnymi i ideologicznymi. ONZ może podjąć akcję środkami wojskowymi, politycznymi i ekonomicznymi niezależnie od tego, czy stronami w konflikcie są jej członkowie, czy też państwa nienależące do organizacji⁹. Rada Bezpieczeństwa w każdej chwili może podjąć akcję w celu przywrócenia pokoju.

---

⁷ Zob. *Liga Narodów, ONZ, NATO, UE, KBWE/OBWE, organizacje pozarządowe*, pod red. P. Żurawski vel Grajewski, Łódź 2004.

⁸ Zob. J. T. Limanowski, *Operacje pokojowe Organizacji Narodów Zjednoczonych*, Warszawa 2011.

⁹ J. Menkes, *Prawnomiędzynarodowe uwarunkowania powoływania i działania misji ONZ*, Warszawa 1993, s. 11.

Członkowie ONZ są obowiązani do zawieszenia działań podjętych w ramach samoobrony i do porządkowania się zaleceniom Rady z chwilą podjęcia przez nią decyzji¹⁰.

Źródłem kompetencji umożliwiającym układom i organizacjom międzynarodowym powoływanie wielonarodowych sił zbrojnych do realizacji zadań pokojowych są postanowienia Rozdziału VIII Karty – „Układy regionalne”¹¹. Na podstawie podpisanych układów oraz w ramach organizacji regionalnych możliwe jest prowadzenie operacji pokojowych przy użyciu sił wielonarodowych, których mandat nie przewiduje stosowania środków przymusu. Natomiast prowadzenie operacji z użyciem siły może mieć miejsce tylko wtedy, gdy Rada Bezpieczeństwa zwróci się do stron układów lub do organizacji regionalnych o udział w operacjach przez nią kierowanych. Rozważano możliwość utworzenia stałych wielonarodowych sił oddanych do dyspozycji ONZ, jednak ze względu na przewidywane trudności z ich utworzeniem, zdecydowano się na doraźnie wydzielane siły przez państwa członkowskie¹².

Nastanie okresu tzw. zimnej wojny między Wschodem i Zachodem wręcz całkowicie uniemożliwiło podjęcie prac nad powołaniem stałych sił ONZ. Organizacja wypracowała jednak sposoby działania, które nie mając wyraźnych podstaw prawnych w przepisach Karty, przyczyniły się do ograniczenia konfliktów zbrojnych na świecie¹³. Należą do nich działania wojskowe wielonarodowych sił nazwane operacjami pokojowymi.

Działania te zapoczątkowało powołanie przez Radę Bezpieczeństwa w kwietniu 1948 r. Grupy Wojskowych Obserwatorów Narodów Zjednoczonych w Indiach i Pakistanie (ang. United Nations Military Observer Group in India and Pakistan – UNMOGIP). Głównym celem działania tej grupy była pomoc Komisji Badawczo-Mediacyjnej ONZ w konflikcie indyjsko – pakistańskim w wykonywaniu jej zadania przywrócenia pokoju na spornym obszarze Jammu i Kaszmiru.

Na wniosek Sekretarza Generalnego, Zgromadzenie Ogólne ONZ utworzyło przy Sekretariacie komórkę pn. Służba Polowa ONZ (ang. United Nations Field Service – UNFS). Do jej zadań należało zajmowanie się wszystkimi sprawami związanymi z funkcjonowaniem operacji ONZ w terenie. Były to początki funkcjonującego obecnie Departamentu Operacji Pokojowych (ang. Department of Peace-keeping Operations - DPKO)¹⁴.

25 czerwca 1950 r. Rada Bezpieczeństwa została powiadomiona o napaści Korei Północnej na Koreę Południową. Rada wezwała państwa członkowskie do dostarczenia kontyngentów sił zbrojnych i podporządkowania ich zjednoczonemu dowództwu pod kierownictwem USA w operacji militarnej przeciwko siłom Korei Północnej. Jednocześnie zwrócono się do USA o wyznaczenie dowódcy tych sił oraz upoważniono je do używania flagi ONZ. Oprócz wojsk armii Stanów Zjednoczonych w operacji tej wzięły

¹⁰ L. Łukaszuk, A. Skowroński, *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 1999, s. 224.

¹¹ Tamże, s. 222-224.

¹² F. Gągor, K. Paszkowski, *Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie obronnej RP*, Toruń 1999, s. 118.

¹³ R. Sonnenfeld, *ONZ jako czynnik utrzymania pokoju – prawo a praktyka*, [w:] „Sprawy Międzynarodowe”, nr 4/1993, s. 12.

¹⁴ Tamże, s. 14.

udział kontyngenty z Australii, Belgii, Danii, Etiopii, Filipin, Francji, Grecji, Holandii, Indii, Kolumbii, Luksemburga, Norwegii, Kanady, Nowej Zelandii, Syjamu, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Włoch oraz Związku Południowej Afryki. Realizowały one czynnie swoje zadania do czasu podpisania rozejmu 27 lipca 1953 r.

Z inicjatywy Zgromadzenia Ogólnego ONZ doszło także do utworzenia pierwszych wielonarodowych sił do zadań pokojowych o charakterze operacyjnym. Nastąpiło to w związku z konfliktem, jaki wybuchł po znacjonalizowaniu przez Egipt Kanału Sueskiego w lipcu 1956 r.

Operacje pokojowe pozostawały przez wiele lat w gestii ONZ i nadal są jednym z najbardziej kontrowersyjnych, a równocześnie najbardziej znanych, najbardziej konstruktywnych i skutecznych elementów utrzymania pokoju i bezpieczeństwa¹⁵. „Operacje pokojowe ONZ” stanowią szczególną formę działalności ONZ, która weszła do jej terminologii z chwilą utworzenia w 1956 r. Doraźnych Sił Zbrojnych Narodów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie. Określenie to zostało formalnie przyjęte w lutym 1965 r., gdy Zgromadzenie Ogólne utworzyło Specjalny Komitet do Spraw Operacji Pokojowych.

Rządy państw, w związku z etnicznymi i nacjonalistycznymi konfliktami, które rozpały wiele regionów, bardzo często zwracały się do ONZ o pomoc w pokojowym rozwiązaniu tych problemów. W latach 1948-2011 ustanowiono 69 operacji pokojowych, z których 17 nadal funkcjonuje¹⁶. W szczytowym okresie – w 1993 r. całkowity udział militarnego i cywilnego personelu ONZ wynosił 80 tysięcy ludzi z 77 państw. Złożone misje, w skład których wchodzi działania polityczne, militarne i humanitarne, stanowią tradycyjne operacje ONZ, które zwykle rozpoczynają się zadaniem militarnym, takim jak kontrola zawieszenia broni, rozdzielenie stron czy utrzymywanie strefy buforowej.

Żołnierze sił pokojowych są wzywani także do pomocy przy rozbieraniu i demobilizacji byłych stron walczących, do szkolenia policji oraz do organizowania i obserwowania wyborów. Pracując wspólnie z policją, z agencjami ONZ i innymi organizacjami humanitarnymi żołnierze sił pokojowych pomagają uchodźcom w powrocie do domu, kontrolują respektowanie praw człowieka, rozminowują teren i zaczynają jego odbudowę.

Operacje pokojowe są ustanawiane przez Radę Bezpieczeństwa jako organ ONZ odpowiedzialny za utrzymywanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Rada decyduje o wielkości operacji, jej celach głównych i czasie trwania. Ponieważ ONZ nie posiada własnej policji ani armii, członkowie ONZ decydują o udziale swoich sił i deklarują je do udziału w misji.

Operacje pokojowe dzielą się na¹⁷:

- dyplomację prewencyjną (*ang. preventive diplomacy*);
- tworzenie pokoju (*ang. peacemaking*);

¹⁵ Zob. A. Józwiak, Cz. Marcinkowski, *Wybrane problemy współczesnych operacji pokojowych*, Warszawa 2002.

¹⁶ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: <http://www.un.org/en/peacekeeping/>.

¹⁷ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: http://pl.wikipedia.org/wiki/Typologia_operacji_pokojowych.

- utrzymanie pokoju (*ang. peacekeeping*);
- budowanie pokoju (*ang. peacebuilding*).

By operacja pokojowa była uwieńczona sukcesem, potrzeba jasnego mandatu, efektywnego dowództwa i sztabu oraz politycznego i finansowego wsparcia członków ONZ i przede wszystkim współpracy stron konfliktu.

Do czasu wojny w rejonie Zatoki Perskiej cechą charakterystyczną operacji pokojowych było wyrażenie zgody na ich przeprowadzenie przez państwa lub państwo, na którego terytorium będzie realizowana dana operacja, jak również zgoda państw dostarczających kontyngenty i wsparcie logistyczne. Obecnie nadal obowiązuje zasada, iż siły pokojowe nie mogą pod żadnym pozorem być użyte jako forma ingerencji w wewnętrzne sprawy jakiegokolwiek państwa lub naruszać jego suwerenności. Orężem obrońców pokoju jest ich bezstronność i świadomość, że reprezentują międzynarodową opinię publiczną.

W razie wykorzystywania w toku operacji personelu wojskowego, użycie przez niego broni jest ograniczone. Oddziały służące w operacjach pokojowych ONZ noszą lekką broń. Mają prawo użycia minimum sił do obrony własnej, jeśli uzbrojone osoby próbują przeszkadzać w wypełnianiu mandatowych zadań. Obserwatorzy i policja UN jest zwykle nieuzbrojona.

Operacje pokojowe realizowane są w formie¹⁸:

- obserwacji warunków po jednej lub po obu stronach granicy;
- ustalania faktów i obserwacji przypadków rzekomej interwencji z zewnątrz w wewnętrzne sprawy państw;
- obserwacji i nadzorowania linii wstrzymania ognia;
- misji mediacji i pojednania;
- misji, których zadaniem jest wyjaśnianie stanu faktycznego w drodze śledztwa i obserwacji;
- pomocy państwu w utrzymaniu prawa i porządku, na wniosek tego państwa, na terytorium znajdującym się pod jego jurysdykcją.

Siły pokojowe mogą ponadto wykonywać w toku operacji pokojowej następujące zadania¹⁹:

- czasowe administrowanie, a nawet okupowanie jakiegoś terytorium;
- ochrona miejsc i urzędzeń międzynarodowych;
- patrolowanie stref granicznych i linii wstrzymania ognia;
- nadzorowanie plebiscytów i zagwarantowanie wykonania postanowień rozejmowych;
- zabezpieczenie określonego statusu stref zdemilitaryzowanych, wolnych miast i stref neutralnych, oddanych pod kontrolę ONZ;
- wykonywanie innych zadań nieposiadających charakteru sankcji, zleconych mandatem organu, który je powołał, takich jak: zbieranie informacji,

¹⁸ Por. Cz. Dęga, *Udział Wojska Polskiego w misjach pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych*, Warszawa 1993, s. 59-68.

¹⁹ L. Zapałowski, *Operacje Pokojowe ONZ*, Kraków 1989, s. 39.

przeciwdziałanie handlowi bronią, zabezpieczenie funkcjonowania środków użyteczności publicznej, pośrednictwo w wymianie rannych i więźniów, pośrednictwo w przemieszczaniu ludności, rozminowywanie terenów.

Kontyngent wojskowy Sił Zbrojnych Narodów Zjednoczonych składa się z dowódcy i określonej liczby żołnierzy (oddziałów – pododdziałów) dostarczonych przez wybrane państwa członkowskie ONZ – na prośbę Sekretarza Zgromadzenia Ogólnego²⁰. Siły zbrojne, pozostając w służbie swojego państwa, w czasie pełnienia misji pokojowej stają się personelem międzynarodowym pod władzą Narodów Zjednoczonych i podporządkowane są zaleceniom dowódcy – wyznaczonym przez Sekretarza ONZ. Natomiast Dowódca Kontyngentu Wojskowego może dla potrzeb swoich sił dodatkowo zatrudnić cywilny personel. Kontyngent cywilny, sprawujący funkcje administracyjne na rzecz sił wojskowych, jest wyznaczany przez Sekretarza Generalnego spośród grupy cywilnych funkcjonariuszy o kompetencjach politycznych, administracyjnych lub technicznych – zatrudnionych w ONZ. Personel ten powinien przestrzegać zasad i uregulowań Sekretariatu Narodów Zjednoczonych.

Do zasadniczych warunków tworzących operację pokojową ONZ zaliczamy²¹:

- udział międzynarodowych kontyngentów wojskowych, podstawionych dobrowolnie do dyspozycji ONZ przez kraje członkowskie i pozostających pod dowództwem ONZ;
- zgodę państwa lub państw, na których terytoriach operacja będzie mieć miejsce, oraz zgodę państw dostarczających kontyngenty i wsparcie logistyczne;
- rezolucję Rady Bezpieczeństwa lub Zgromadzenia Ogólnego, której celem jest zapobieganie rozszerzaniu się konfliktu, zmniejszenie jego intensywności lub zlikwidowanie go środkami pokojowymi, drogą negocjacji i mediacji – którego realizacja zależy od dobrowolnego poparcia ze strony członków ONZ;
- nieinterwencję w wewnętrzne sprawy danego państwa i niestosowanie siły w toku realizacji mandatu;
- użycie broni ograniczone wyłącznie do samoobrony.

Do dnia dzisiejszego wielokrotnie sięgano po ten środek oddziaływania na środowisko międzynarodowe, prowadząc działania na wszystkich kontynentach. Ich rola polegała głównie na nadzorowaniu przestrzegania zawieszenia broni wzdłuż linii rozdzielania wojsk, kontroli stref buforowych i zapobieganiu wznowienia działań zbrojnych między stronami sporu²².

Zakończenie trwającego wiele lat okresu zimnej wojny przyczyniło się do wytworzenia się innego środowiska operacji pokojowych. Z jednej strony powstało wiele

---

²⁰ Cz. Dęga, *Udział Wojska Polskiego...*, op. cit., s. 42-43.

²¹ Cz. Marcinkowski, *Istota i ewolucja misji pokojowych ONZ*, [w:] „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, nr 5 (238)/2011, rok XII (LXIII) Warszawa 2011, s. 7-20; P. Żurawski vel Grajewski, *Liga Narodów, ONZ, NATO, UE, KBWE/OBWE, organizacje pozarządowe*, Łódź 2004; J.T. Limanowski, *Operacje pokojowe Organizacji Narodów Zjednoczonych*, Warszawa 2011.

²² B. Boutros-Ghali, *Program dla pokoju 1995*, Warszawa 1995, s. 62.

nowych źródeł konfliktów, powodowanych głównie narodowościowymi, etnicznymi i religijnymi czynnikami. Z drugiej strony zaistniały korzystne warunki dla jednomyślności stałych członków Rady Bezpieczeństwa, niezbędnej dla jej skuteczności w utrzymaniu pokoju. Stało się tak, ponieważ znacznie wzrosło zapotrzebowanie na operacje pokojowe. W latach 1988-1992 zorganizowano 13 nowych operacji, czyli tyle samo, ile w ciągu pierwszych 40 lat funkcjonowania ONZ²³.

Najbardziej spektakularnym przejawem nowych możliwości ONZ były jej działania podjęte w 1990 r., po zajęciu Kuwejtu przez wojska irackie, kiedy to po raz drugi w historii ONZ wyrażono zgodę na zbiorową samoobronę.

W systemie zbiorowego bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych duże znaczenie odgrywiają organizacje i układy regionalne. Zgodnie z rozdziałem VIII Karty, wszelkie spory lokalne, zanim zostaną przedstawione Radzie Bezpieczeństwa, należy próbować rozwiązać w ramach układów i przy pomocy organizacji regionalnych. Organizacje takie mogą być tworzone na podstawie traktatów, jako organizacje wspólnego bezpieczeństwa i obrony, organizacje na rzecz rozwoju regionalnego lub współpracy w danej dziedzinie oraz do zajęcia się danym problemem. Ukształtowanie się po zakończeniu zimnej wojny nowej sytuacji międzynarodowej, dało możliwość wykorzystania zdolności układów i organizacji regionalnych do realizacji operacji pokojowych. Współpraca z nimi ONZ może obejmować: konsultacje, udzielanie sobie wsparcia dyplomatycznego i operacyjnego oraz prowadzenie wspólnych operacji²⁴.

3. OPERACJE POKOJOWE ORGANIZACJI BEZPIECZEŃSTWA I WSPÓŁPRACY W EUROPIE

Głównymi organizacjami regionalnymi o wyraźnie określonej roli w dziedzinie bezpieczeństwa, które rozwijają własne mechanizmy przeciwdziałania konfliktom (w tym przy wykorzystaniu wielonarodowych sił zbrojnych) są obecnie: Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (jako kontynuatorka konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie)²⁵, Sojusz Północnoatlantycki oraz Unia Europejska.

OBWE posiada niezbędne instrumenty działania na rzecz pokojowego rozwiązywania konfliktów²⁶. Obejmują one misje wyjaśniające i sprawozdawcze oraz operacje pokojowe²⁷. Misje wyjaśniające i sprawozdawcze (tzw. misje krótkoterminowe), jako instrument dyplomacji prewencyjnej, organizowane są doraźnie dla zbadania sytuacji w rejonie trwającego lub potencjalnego konfliktu. Misje wysłane w taki rejon przedstawiają (w formie sprawozdań) Przewodniczącemu OBWE ocenę sytuacji oraz zalecenia dotyczące podejmowania dalszych działań.

²³ A. Towpik, *Bezpieczeństwo w stosunkach międzynarodowych*, [w:] *Stosunki międzynarodowe. Geneza. Struktura. Funkcjonowanie*, pod red. E. Haliżak, R. Kuźniar, Warszawa 1994, s. 237.

²⁴ F. Gągor, K. Paszkowski, *Międzynarodowe operacje ...*, op. cit., s. 21-23.

²⁵ Zob. Cz. Marcinkowski, *Wojskowe środki budowy zaufania i bezpieczeństwa w procesie KBWE/OBWE (1975-1999)*, Warszawa – Toruń 1999.

²⁶ Zob. Cz. Marcinkowski, *OBWE wobec wybranych problemów bezpieczeństwa europejskiego*, Warszawa 2010.

²⁷ F. Gągor, K. Paszkowski, *Międzynarodowe operacje ...*, op. cit., s. 24-26.

Operacje pokojowe OBWE stanowią element uzupełniający proces rozwiązywania sporów środkami politycznymi²⁸. Będą one zawsze prowadzone zgodnie z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych. Zgodnie z nimi urzędujący Przewodniczący OBWE ma obowiązek informowania Rady Bezpieczeństwa o podejmowanych działaniach w tym zakresie. Mogą one być prowadzone w przypadku konfliktu między Państwami Uczestniczącymi, a także wewnątrz nich i przybierać różną formę: od misji obserwacyjno – monitorujących, aż do rozmieszczenia większych sił pokojowych. Celem ich działania może być nadzorowanie przestrzegania porozumień o przerwaniu ognia, nadzorowanie wycofywania wojsk stron konfliktu, pomoc w przywracaniu prawa i porządku, pomoc humanitarna i medyczna oraz pomaganie uchodźcom. Ze względu na niewielkie możliwości operacyjne KBWE/OBWE²⁹, przewidziano możliwość korzystania przez nią ze środków i doświadczeń innych organizacji (takich jak ONZ, NATO czy UE).

OBWE sformułowało następujące zasady powoływania i prowadzenia operacji pokojowych³⁰:

- nie mogą one obejmować stosowania siły;
- do ich podjęcia wymagana jest zgoda wszystkich stron konfliktu;
- będą prowadzone na zasadzie bezstronności;
- nie mogą zastępować środków politycznych rozwiązywania konfliktów i jako takie muszą być ograniczone w czasie.

Określono także warunki, jakie muszą zostać spełnione przed podjęciem decyzji o uruchomieniu takiej operacji. Obejmują one:

- zawarcie i utrzymanie porozumienia o przerwaniu walk;
- zgodę stron konfliktu na zawarcie z OBWE odpowiednich porozumień w tej sprawie;
- zapewnienie bezpiecznych warunków funkcjonowania personelu OBWE.

Zwrócono również uwagę na konieczność określania jasnego i precyzyjnego mandatu danej operacji, struktury dowodzenia (systemu sprawowania nadzoru i sprawozdawczości) oraz ustaleń finansowych³¹. Sprecyzowano także tryb ustanawiania operacji pokojowych. Decyzję taką może podjąć w OBWE: Rada Ministerialna, Wysoka Rada oraz Stała Rada na wniosek Państwa lub grupy Państw Uczestniczących. Ważną rolę w tej procedurze odgrywa Przewodniczący OBWE. W celu zbadania sytuacji i określenia możliwości podjęcia operacji wysyła on swojego Osobistego Przedstawiciela w rejon konfliktu. Do obowiązków Osobistego Przedstawiciela należy również prowadzenie negocjacji i konsultacji ze stronami konfliktu, organizacjami międzynarodo-

---

²⁸ Zob. B. Kucharczyk, A. Bolewski, *Międzynarodowe operacje pokojowe Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Udział Polski w misjach terenowych*, [w:] „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, nr 5/2011 (238), rok XII (LXIII), Warszawa 2011, s. 90-102.

²⁹ Obsługą misji krótko - i długoterminowych KBWE kieruje grono czterech osób w Centrum Zapobiegania Konfliktom. Por. P. Świtalski, *Rola KBWE w rozwiązywaniu konfliktów*, [w:] „Sprawy Międzynarodowe”, nr 4/1993, s. 39.

³⁰ F. Gągor, K. Paszkowski, *Międzynarodowe operacje ...*, op. cit., s. 25.

³¹ A. Hałaciński, *Misje długoterminowe OBWE*, [w:] „Sprawy Międzynarodowe”, nr 2/1995, s. 167.

wymi (np. NATO, UE, organizacje humanitarne itp.). Wyniki swojej pracy przedstawia on w formie raportu, wraz z rekomendacjami do dalszych działań.

Udział w operacjach pokojowych jest otwarty dla wszystkich Państw Uczestniczących, zaś ich koszty pokrywane są ze składek wnoszonych przez Państwa Uczestniczące na funkcjonowanie Organizacji.

4. OPERACJE POKOJOWE PROWADZONE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ

Unia Europejska od 2003 roku przeprowadza poza swoim terytorium operacje wojskowe i cywilne, będące elementem europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony (EPBiO). Zakres operacji, które Unia Europejska może realizować w ramach EPBiO jest określony szeroko. Traktat o Unii Europejskiej stanowi w art. 17 ust. 2, że Unia może przeprowadzać misje humanitarne i ratunkowe, misje utrzymania pokoju oraz misje zbrojne zarządzania kryzysowego, w tym przywracania pokoju (tzw. misje petersberskie). Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy zakłada w art. III-210 rozszerzenie tego katalogu o działania rozbrojeniowe, misje doradztwa wojskowego i wsparcia, misje zapobiegania konfliktom i misje zbrojne służące stabilizowaniu sytuacji po konfliktach. Określono, że operacje UE mogą służyć walce z terroryzmem, także wspieraniu państw trzecich w zwalczaniu terroryzmu na ich terytoriach³².

Zdolność prowadzenia misji pokojowych UE uzyskała poprzez wcielenie do swoich struktur Unii Zachodnioeuropejskiej (UZE). Budowa komponentu obronnego w ramach UE skutkowałą przejęciem z czasem większości funkcji, sił i środków niezbędnych do samodzielnego prowadzenia operacji antykryzysowych. Potwierdziły to ustalenia poczynione podczas spotkań Rady Europejskiej w Kolonii i w Helsinkach w 1999 roku³³. Zgodnie z postanowieniami przyjętymi podczas szczytu UE w Amsterdamie w 1997 r., UZE służy Unii do prowadzenia misji humanitarno – ratowniczych, operacji utrzymywania oraz wymuszania pokoju. Podstawy kształtowania działalności UZE w tym zakresie określone zostały w Deklaracji z Petersbergu, przyjętej na spotkaniu Rady Ministrów UZE 19 czerwca 1992 r., w której UZE (modyfikując postanowienia Traktatu Brukselskiego) rozszerzyła zakres zadań stojących przed organizacją i, podobnie jak NATO, dopuściła prowadzenie akcji poza terytorium państw członkowskich. Za obszar szczególnego zainteresowania UZE, obok Europy, uznano Afrykę, choć oficjalnie nie ograniczono regionu zainteresowania.

Udział UZE w powstrzymaniu poważnych i masowych naruszeń praw człowieka był niewielki, ponieważ organizacja skupiała się na prowadzeniu misji humanitarnych i ewakuacji ludności. Pierwszą poważną akcją z zakresu ochrony ludności cywilnej, przeprowadzoną przez UZE wspólnie z innymi organizacjami, była udana misja stabilizacyjna w Albanii, szczególnie pożądana wiosną 1999 r., w czasie napływu do Albanii uchodźców z Kosowa.

UE rozwinęła zdolność prowadzenia operacji zbrojnych wypracowaną w ramach UZE. Mimo, że zgodnie z postanowieniami z czerwca 1996 r. – podjętymi na berlińskim oraz brukselskim spotkaniach ministrów spraw zagranicznych i obrony państw

³² L. Kulesa, *Operacje Unii Europejskiej w ramach europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony*, [w:] „Biuletyn”, nr 42, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Biuro Analiz, Warszawa 2004, s. 129.

³³ A. Demkowicz, *Integracja Europy zachodniej w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności od EWO do WEPBiO*, Toruń 2007, s. 191-192.

NATO – europejska zdolność działania miała być budowana wewnątrz NATO, przywódcy państw na spotkaniu Rady Europejskiej w Kolonii w czerwcu 1999 r. stwierdzili, że: „Unia musi mieć zdolność do podejmowania autonomicznych działań, wspieranych przez wiarygodne siły zbrojne, musi mieć środki pozwalające na ich wykorzystanie oraz być gotowa do ich uruchomienia, aby móc reagować na kryzysy międzynarodowe niezależnie od działań NATO”. Konsekwencją takiego podejścia była decyzja podjęta na spotkaniu Rady Europejskiej w Helsinkach w grudniu 1999 r. o utworzeniu do 2003 r. europejskiego korpusu sił szybkiego reagowania w sile 60 tys. żołnierzy, gotowego do rozmieszczenia w ciągu sześćdziesięciu dni³⁴. UE zakłada utworzenie 15 tzw. Grup Bojowych funkcjonujących jako element Europejskich Sił Szybkiego Reagowania. Każda z nich ma liczyć 1500 żołnierzy. W przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej mają być one zdolne do podjęcia działań w ciągu 15 dni. Czas prowadzenia misji ma wynosić co najmniej 30 dni³⁵. W ramach EPBiO Unia przeprowadziła szereg misji. Należą do nich:

EUBAM Moldova (EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine)³⁶

Misja ta została powołana na wspólną prośbę prezydentów Mołdowy i Ukrainy. Zainauguowała ona swoją działalność 30 listopada 2005 r. Miała charakter techniczno-doradczy, nie posiadała uprawnień o charakterze wykonawczym.

Zadania misji obejmowały współpracę z Republiką Mołdowy i Ukrainą w celu:

- harmonizacji procedur i standardów zarządzania granicami z zasadami obowiązującymi w UE;
- pomocy w zwiększaniu zdolności operacyjnych ukraińskich i mołdawskich służb celnych i straży granicznych;
- rozwoju zdolności analizy ryzyka oraz wzmocnienia współpracy transgranicznej.

EUFOR ALTHEA (EU Military Operation in Bosnia and Herzegovina)³⁷

Operacja EUFOR ALTHEA jest największą operacją wojskową UE. Rozpoczęła się 2 grudnia 2004 r. Unia Europejska przejęła wówczas odpowiedzialność za wojskową misję w Bośni i Hercegowinie od sił NATO (SFOR). Do zadań tej misji należy:

- zapewnienie bezpieczeństwa w BiH;
- realizacja porozumienia pokojowego z Dayton (1995 r.), kończącego wojnę w tym państwie;
- w razie potrzeby, wsparcie sił KFOR.

---

³⁴ J. Dobrowolska-Polak, *Międzynarodowa solidarność. Operacje pokojowe ONZ, NATO i UE*, [w:] „IZ Policy Papers” nr 3 (I)/2009, s. 41.

³⁵ J. Barcik, *Europejska Polityka bezpieczeństwa i Obrony. Aspekty prawne i polityczne*, Bydgoszcz-Katowice 2008, s. 117.

³⁶ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUBAM,Moldova,\(EU,Border,Assistance,Mission,to,Moldova,and,Ukraine\),29542.html](http://www.msz.gov.pl/EUBAM,Moldova,(EU,Border,Assistance,Mission,to,Moldova,and,Ukraine),29542.html).

³⁷ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUFOR,ALTHEA,\(EU,Military,Operation,in,Bosnia,and,Herzegovina\),29544.html](http://www.msz.gov.pl/EUFOR,ALTHEA,(EU,Military,Operation,in,Bosnia,and,Herzegovina),29544.html).

EULEX Kosovo (EU Rule of Law Mission in Kosovo)³⁸

Unia Europejska podjęła decyzję o uruchomieniu misji EULEX Kosovo 4 lutego 2008 r. Misja ta jest największą misją cywilną UE i ma docelowo liczyć ponad 1800 osób personelu międzynarodowego oraz ponad 1200 pracowników lokalnych. Misja zawiera komponent policyjny, wymiaru sprawiedliwości, administracyjny oraz celny.

Misja ma za zadanie:

- wspieranie i umacnianie władz i administracji Kosowa;
- rozwój niezależnego i wieloetnicznego systemu sądowniczego, policji i służb celnych, wolnych od nacisków politycznych i działających zgodnie z międzynarodowymi standardami.

EUMM Gruzja (EU Monitoring Mission)³⁹

W następstwie wybuchu konfliktu rosyjsko-gruzińskiego 7 sierpnia 2008 r. UE podjęła decyzję o zaangażowaniu operacyjnym w celu wspierania wysiłków prowadzących do wypracowania jego trwałego i pokojowego rozwiązania. 1 października 2008 r. misja osiągnęła pełną gotowości operacyjną.

Zadania misji obejmują:

- stabilizację;
- normalizację;
- środki budowy zaufania.

EUPM (EU Police Mission in Bosnia and Herzegovina)⁴⁰

Misja EUPM w Bośni i Hercegowinie rozpoczęła się w styczniu 2003 r., jako pierwsza misja w ramach Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (ESDP). Jej celem jest ustanowienie stabilnych, profesjonalnych i wieloetnicznych struktur policyjnych, zdolnych do zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego oraz działających zgodnie z międzynarodowymi standardami.

EUPOL Afghanistan (EU Police Mission in Afganistan)⁴¹

Misja została ustanowiona w 2007 r. W misji udział bierze 19 krajów UE oraz następujące kraje trzecie: Kanada, Chorwacja, Nowa Zelandia i Norwegia. EUPOL realizuje działania w Kabulu (HQ) oraz w 15 prowincjach. Celem misji jest wsparcie rządu afgańskiego w tworzeniu efektywnej policji (ANP)⁴².

Zadania misji polegają w szczególności na:

- nadzorowaniu pracy afgańskiej policji;

---

³⁸ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EULEX,Kosovo,\(EU,Rule,of,Law,Mission,in,Kosovo\),29546.html](http://www.msz.gov.pl/EULEX,Kosovo,(EU,Rule,of,Law,Mission,in,Kosovo),29546.html).

³⁹ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUMM,Gruzja,\(EU,Monitoring,Mission\),29547.html](http://www.msz.gov.pl/EUMM,Gruzja,(EU,Monitoring,Mission),29547.html).

⁴⁰ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUPM,\(EU,Police,Mission,in,Bosnia,and,Herzegovina\),29549.html](http://www.msz.gov.pl/EUPM,(EU,Police,Mission,in,Bosnia,and,Herzegovina),29549.html).

⁴¹ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUPOL,Afghanistan,\(EU,Police,Mission,in,Afganistan\),29550.html](http://www.msz.gov.pl/EUPOL,Afghanistan,(EU,Police,Mission,in,Afganistan),29550.html).

⁴² ANP (z ang.) Afgan National Police.

- szkoleniu i doradzaniu afgańskiemu ministerstwu spraw wewnętrznych, administracji centralnej, jak również administracji regionalnej.

Dodatkowo EUPOL wspiera władze afgańskie w budowaniu skutecznego systemu postępowania kryminalnego, implementacji strategii antykorupcyjnej oraz usprawnianiu działania policji w głównych miastach afgańskich.

EUPOL RD Congo (EU Police Mission for the Democratic Republic of Congo)⁴³

Misja EUPOL w Demokratycznej Republice Konga (DRK) rozpoczęła się 1 lipca 2007 r. Zastąpiła ona misję EUPOL-KINSHASA, która była pierwszą europejską misją policyjną w Afryce (2005-2007). Celem misji jest wsparcie władz centralnych w przeprowadzeniu kompleksowej reformy Narodowej Policji Kongo, szczególnie w obszarze współpracy policji z wymiarem sprawiedliwości DRK. Misja współpracuje blisko z unijną misją EUSEC RD Congo,

EU SSR Guinea-Bissau (EU Mission in Support of Security Sector Reform in the Republic of Guinea-Bissau)⁴⁴

Misja rozpoczęła się w czerwcu 2008 r. Jest komplementarna z działaniami podejmowanymi w ramach tzw. Instrumentu na rzecz Stabilności (*Instrument for Stability*) Komisji Europejskiej oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju (*European Development Fund*). EU SSR nawiązuje do dokumentu dotyczącego strategicznego partnerstwa Afryki z UE (*Africa-EU strategic partnership*) przyjętego na szczycie UE-Afryka w Lizbonie w grudniu 2007 r., w którym pokój i bezpieczeństwo określone zostały jako główne obszary współpracy Afryki i UE. Celem misji jest wspieranie władz kraju w przygotowaniu kompleksowej reformy sektora bezpieczeństwa w Gwinei-Bissau, w oparciu o przyjętą w listopadzie 2006 r. Strategię Reformy Narodowego Sektora Bezpieczeństwa Gwinei-Bissau oraz stworzenie odpowiednich warunków do jej implementacji.

EUBAM Rafah (EU Border Assistance Mission at Rafah Crossing Point in the Palestinian Territories)⁴⁵

Misja rozpoczęła się 25 listopada 2005 r. na prośbę Izraela i Autonomii Palestyńskiej. Ma ona na celu nadzorowanie pracy funkcjonariuszy palestyńskich na przejściu granicznym w Rafah między Egiptem a Strefą Gazy. Jest to misja obserwacyjna, bez funkcji wykonawczych.

EUJUST LEX – Iraq⁴⁶

Misja rozpoczęła się 1 lipca 2005 r. na zaproszenie rządu irackiego. Jest to pierwsza zintegrowana misja UE w zakresie systemu sprawiedliwości (*EU Integrated Rule of Law Mission*). Szkolenia prowadzone są w trzech obszarach:

- sądownictwa;
- policji;

---

⁴³ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUPOL,RD,Congo,\(EU,Police,Mission,for,the,Democratic,Republic,of,Congo\),29552.html](http://www.msz.gov.pl/EUPOL,RD,Congo,(EU,Police,Mission,for,the,Democratic,Republic,of,Congo),29552.html).

⁴⁴ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EU,SSR,Guinea-Bissau,\(EU,Mission,in,Support,of,Security,Sector,Reform,in,the,Republic,of,Guinea-Bissau\),29541.html](http://www.msz.gov.pl/EU,SSR,Guinea-Bissau,(EU,Mission,in,Support,of,Security,Sector,Reform,in,the,Republic,of,Guinea-Bissau),29541.html).

⁴⁵ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUBAM,Rafah,\(EU,Border,Assistance,Mission,at,Rafah,Crossing,Point,In,the,Palestinian,Territories\),29543.html](http://www.msz.gov.pl/EUBAM,Rafah,(EU,Border,Assistance,Mission,at,Rafah,Crossing,Point,In,the,Palestinian,Territories),29543.html).

⁴⁶ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: www.msz.gov.pl/EUJUST,LEX,-,Iraq,29545.html.

- więziennictwa.

Szkolenia odbywają się na terenie państw członkowskich UE oraz w Iraku.

EUNAVFOR ATALANTA⁴⁷

Pierwsza wojskowa operacja morska UE osiągnęła gotowość operacyjną 13 grudnia 2008 r. Obszar operacji rozciąga się od Morza Czerwonego do Seszeli, a do jej zadań należy:

- eskorta okrętów Światowego Programu Żywnościowego z pomocą humanitarną dla ludności Somalii;
- zapobieganie atakom pirackim oraz, w miarę posiadanych możliwości, ochrona statków handlowych przepływających przez Zatokę Adeńską.

EUPOL COPPS (EU Police Mission in the Palestinian Territories)⁴⁸

Głównym zadaniem, działającej od 1 stycznia 2006 r., misji jest:

- doradzanie palestyńskiej policji;
- pomoc we wdrożeniu Programu Rozwojowego dotyczącego reformy palestyńskiej policji;
- koordynacja pomocy udzielanej przez państwa UE.

Misja EUPOL COPPS prowadzi własne programy pomocy dla policji palestyńskiej oraz koordynuje programy realizowane przez państwa członkowskie UE w następstwie międzynarodowej konferencji w Berlinie (24 czerwca 2008). Tematyka szkoleń prowadzonych przez EUPOL COPPS oraz ekspertów z państw członkowskich UE opracowana została zgodnie z zapotrzebowaniem przedstawionym przez stronę palestyńską.

EUSEC RD Congo (EU Mission for security reform in the Democratic Republic of Congo)⁴⁹

Misja rozpoczęła się w czerwcu 2005 r. Celem misji jest reforma kongijskiego sektora bezpieczeństwa. EUSEC RD Congo udziela wsparcia władzom kongijskim w przeprowadzeniu koniecznych reform w siłach zbrojnych DR Kongo w zakresie standardów międzynarodowego prawa humanitarnego (w tym praw kobiet i dzieci dotkniętych konfliktem zbrojnym) oraz realizacji zasady dobrego kierowania państwem i rządów prawa.

Misje zakończone:

- Concordia (EU Military Operation in former Yugoslav Republic of Macedonia) – 31.03.2003-15.12.2003;
- Artemis DRC (EU Military Operation in Democratic Republic of Congo) – 12.06.2003-1.09.2003;

---

⁴⁷ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: www.msz.gov.pl/EUNAVFOR,ATALANTA,29548.html.

⁴⁸ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUPOL,COPPS,\(EU,Police,Mission,in,the,Palestinian,Territories\),29551.html](http://www.msz.gov.pl/EUPOL,COPPS,(EU,Police,Mission,in,the,Palestinian,Territories),29551.html).

⁴⁹ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUSEC,RD,Congo,\(EU,Mission,for,security,reform,in,the,Democratic,Republic,of,Congo\),29553.html](http://www.msz.gov.pl/EUSEC,RD,Congo,(EU,Mission,for,security,reform,in,the,Democratic,Republic,of,Congo),29553.html).

- EUPOL Proxima (EU Police Mission in the former Yugoslav Republic of Macedonia) – 15.12.2003-14.12.2005;
- EUPAT FYROM (EU Police Advisory Team in the Former Yugoslav Republic of Macedonia) – 12.2005-12.2006;
- EUJUST Themis Gruzja (EU Rule of Law Mission in Georgia) – 16.07.2004-15.07.2005;
- EUPOL Kinshasa (EU Police Mission in Kinshasa) – 04.2005-06.2007;
- AMM Aceh (Aceh Monitoring Mission) – 15.09.2005-15.12.2006;
- EUFOR RD Congo – 30.07.2006-30.11.2006;
- EUFOR Czad/RCA⁵⁰ – 01.2008-05.2009.

5. NATO – OPERACJE WSPIERANIA POKOJU

W wyniku redefinicji roli NATO w latach dziewięćdziesiątych XX w. Sojusz stał się najważniejszym stabilizatorem bezpieczeństwa w regionie euroatlantyckim. Ewolucja udziału NATO w operacjach pokojowych, która rozpoczęła się od oświadczenia woli uczestniczenia w operacjach pokojowych prowadzonych przez KBWE, wyrażonego 4 czerwca 1992 r., oraz przez ONZ, wyrażonego 17 grudnia 1992 r., doprowadziła do przyjęcia przez Sojusz obowiązków wykraczających poza ramy konstytuującego organizację Traktatu Waszyngtońskiego⁵¹. W efekcie rozszerzenia zadań oraz zgody Sojuszu na prowadzenie misji poza terytorium państw członkowskich, wyrażonej w Rzymskiej deklaracji o pokoju i współpracy z 8 listopada 1991 r., NATO zdecydowanie wykroczyło poza typową działalność organizacji zbiorowej samoobrony, zaczynając przyjmować rolę organizacji bezpieczeństwa zbiorowego⁵². Proces ten wzmacniała szeroka współpraca z państwami spoza sojuszu, szczególnie w ramach Partnerstwa dla Pokoju (PdP) i Euroatlantyckiej Rady Partnerstwa (EACP)⁵³.

Od 1992 roku – kiedy NATO podjęło decyzję o wspieraniu operacji pokojowych prowadzonych przez ONZ lub OBWE – powiększył się zakres zadań militarnych Sojuszu, włączając w to zaangażowanie się we wspieranie ONZ lub OBWE. W języku politycznym jest ono określane jako „Utrzymujące Pokój” (*Peacekeeping*). W duchu zatwierdzonej terminologii NATO przyjęto termin Operacja Wspierania Pokoju (PSO)⁵⁴, jako określający wszystkie rodzaje aktywności militarnej w procesie wspierania ONZ lub OBWE, włącznie z operacjami kierowanymi przez NATO lub z zaangażowaniem wydzielonych sił, środków i możliwości Sojuszu.

---

⁵⁰ Zob. B. Pacek, *Operacje wojskowe Unii Europejskiej na przykładzie misji EUFOR Tchad/RCA*, Warszawa 2010.

⁵¹ Zob. *United Nations Peacekeeping Operation. Principles and Guidelines*, Nowy Jork 2008. Wersja elektroniczna dostępna na stronie: [online]. [dostęp: 15.06.2011]. Dostępny w Internecie: http://pbpu.unlb.org/pbps/library/Capstone_Doctrine_ENG.pdf.

⁵² Por. J. Dobrowolska-Polak, *Międzynarodowa solidarność...*, op. cit., s.30-39, s. 53-57.

⁵³ [online]. [dostęp: 20.04.2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUSEC,RD,Congo,\(EU,Mission,for,security,reform,in,the,Democratic,Republic,of,Congo\),29553.html](http://www.msz.gov.pl/EUSEC,RD,Congo,(EU,Mission,for,security,reform,in,the,Democratic,Republic,of,Congo),29553.html).

⁵⁴ AJP-3.4.1 Peace Support Operations – tłumaczenie z języka angielskiego. Dokument w wersji elektronicznej dostępny pod adresem: [online]. [dostęp: 24.10.2011]. Dostępny w Internecie: <http://www.osrh.hr/smvo/Library/ajp-3.4.1.pdf>.

Operacja Wspierania Pokoju (PSO)⁵⁵ to wielofunkcjonalne operacje prowadzone z poszanowaniem zasad bezstronności pod auspicjami i z mandatu Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) lub Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) z zaangażowaniem sił zbrojnych, dyplomatycznych i humanitarnych agencji, w celu osiągnięcia długoterminowego politycznego porozumienia lub innych celów określonych mandatem⁵⁶. Operacje Wspierania Pokoju (PSO) obejmują takie działania, jak:

- Utrzymanie Pokoju (Peacekeeping – PK)⁵⁷;
- Wymuszanie Pokoju (Peace Enforcement – PE)⁵⁸;
- Działania Prewencyjne (Conflict Prevention – CP)⁵⁹;
- Tworzenie Pokoju (Peacemaking – PM)⁶⁰;
- Budowanie Pokoju (Peace Building – PB)⁶¹;
- Operacje Humanitarne (Humanitarian Operations – HO)⁶².

⁵⁵ Zob. M. Marszałek, *Operacje wsparcia pokoju według poglądów NATO*, Warszawa 1999.

⁵⁶ Zob. M. Soja, *Stosunki UE-NATO w dziedzinie bezpieczeństwa europejskiego i obrony na przełomie XX i XXI wieku*, Toruń 2011.

⁵⁷ „Operacje Utrzymania Pokoju podejmowane są z reguły zgodnie z literą Rozdziału VI Karty NZ, prowadzone są po osiągnięciu zgody przez wszystkie Strony konfliktu a ich celem jest monitorowanie oraz umożliwienie wprowadzenie w życie porozumienia pokojowego” – tłumaczenie z AJP-3.4.1 Peace Support Operations, [online]. [dostęp: 24.10.2011]. Dostępny w Internecie: <http://www.osrh.hr/smvo/Library/ajp-3.4.1.pdf>.

⁵⁸ „Operacje Wymuszania Pokoju podejmowane są zgodnie literą Rozdziału VII Karty NZ. Z zasady mają one charakter wymuszenia, prowadzone są w sytuacji, kiedy strony konfliktu nie osiągnęły porozumienia lub może być ono niestabilne. Celem operacji jest ustanowienie lub przywrócenie pokoju lub wymuszenie stanu określonego mandatem” – tłumaczenie z AJP-3.4.1 Peace Support Operations, [online]. [dostęp: 24.10.2011]. Dostępny w Internecie: <http://www.osrh.hr/smvo/Library/ajp-3.4.1.pdf>.

⁵⁹ „Działania podjęte w celu zapobieżeniu konfliktom są prowadzone zgodnie z literą Rozdziału VI Karty NZ. Obejmują swoim zakresem działania począwszy od inicjatyw dyplomatycznych, kończąc na prewencyjnym rozmieszczeniu wojsk z zadaniem niedopuszczenia do eskalacji sporu w kierunku konfliktu zbrojnego lub jego rozprzestrzenienia. W zakres Działań Prewencyjnych wchodzi poszukiwanie rozwiązań, konsultacje, działania ostrzegawcze, inspekcje oraz monitoring” – tłumaczenie z AJP-3.4.1 Peace Support Operations, [online]. [dostęp: 24.10.2011]. Dostępny w Internecie: <http://www.osrh.hr/smvo/Library/ajp-3.4.1.pdf>.

⁶⁰ „Tworzenie pokoju obejmuje działania dyplomatyczne prowadzone po wybuchu konfliktu w celu doprowadzenie do przerwania ognia lub zawarcia tymczasowego porozumienia pokojowego. Składają się na nie zabezpieczenie w prawne usługi, mediacje, pojednanie oraz takie działania, jak presja dyplomatyczna, izolacja, sankcje”. Tamże.

⁶¹ „Budowanie Pokoju obejmuje działania wspierające zastosowanych politycznych, ekonomicznych, socjalnych oraz militarnych środków i struktur w celu umocnienia politycznego porozumienia, aby wyeliminować przyczyny konfliktu. Składa się na to mechanizm identyfikacji oraz wspierania struktur, które mają na celu budowanie pokoju, popierania pewności, zamożności oraz wspieranie reform ekonomicznych” – tłumaczenie z AJP-3.4.1 Peace Support Operations, [online]. [dostęp: 24.10.2011]. Dostępny w Internecie: <http://www.osrh.hr/smvo/Library/ajp-3.4.1.pdf>.

⁶² „Operacje humanitarne są prowadzone w celu ulżenia cierpieniom ludzkim. Operacje humanitarne mogą poprzedzać lub towarzyszyć działaniom humanitarnym podjętym przez wyspecjalizowane organizacje cywilne” – tłumaczenie z AJP-3.4.1 Peace Support Operations, [online]. [dostęp: 24.10.2011]. Dostępny w Internecie: <http://www.osrh.hr/smvo/Library/ajp-3.4.1.pdf>.

Wielofunkcyjna natura Operacji Wspierania Pokoju zawiera w sobie zarówno elementy tradycyjnych zadań, które stawiane są wojskom w procesie prowadzenia operacji utrzymywania pokoju, jak i nowe, do których należą⁶³:

- kontrola i weryfikacja przestrzegania porozumień pokojowych, przerwania ognia oraz rozejmu;
- udzielanie pomocy w procesie wypełniania zawartych porozumień pokojowych;
- zaangażowanie w Działanie Prewencyjne poprzez rozmieszczenie sił prewencyjnych;
- gwarantowanie lub wprowadzenie zakazu, swobody przemieszczania (FOM);
- prowadzenie, nadzór lub wspieranie operacji rozminowania i niszczenie niewybuchów;
- prowadzenie operacji demilitaryzacji lub demobilizacji włączając w to również wojskowy personel zagraniczny;
- wspieranie operacji humanitarnych oraz udzielania pomocy ludności cywilnej z uchodźcami włącznie;
- wspieranie operacji przywracania przestrzegania praw człowieka;
- udzielanie pomocy w procesie planowania i monitorowania wyborów;
- wspieranie operacji przywracania porządku prawnego i przestrzegania prawa;
- udzielanie pomocy w procesie koordynacji działań wspierających przywrócenie ładu gospodarczego.

Państwa wydzielające wojska powinny, w każdej możliwej sytuacji, być zaangażowane w proces planowania, przygotowania i podejmowania decyzji w stosunku do tej części operacji, w której biorą udział. Rodzaj stanu osobowego (żołnierze zawodowi, poborowi lub rezerwiści) oraz jednostek wojskowych (operacyjne lub rezerwowe), który ma być wysłany w rejon operacji, zależy jedynie od państwa wysyłającego. Jakkolwiek, domniemana oferta danego państwa, dotycząca udzielenia wsparcia siłom pokojowym jest rozumiana jako natychmiastowe udostępnienie swoich zasobów.

Wszelkie polityczne i militarne ograniczenia z zakresu zaangażowania się państwa w operacje pokojowe powinny być na tyle wcześnie sygnalizowane, aby osoby zaangażowane w proces planowania uwzględniły je w planach. Restrykcje polityczne powinny być zminimalizowane, tak by dać dowódcom maksymalną elastyczność w działaniu w ramach przepisów prawnych mandatu.

Rzeczą niezmiernie ważną jest, aby militarne zaangażowanie zawierało się w wymaganych możliwościach oraz sprostało niezbędnym standardom wyszkolenia i gotowości bojowej, które są konieczne do wykonania zadania określonego mandatem misji. Raz udostępnione zasoby nie powinny być wycofywane lub przemieszczane bez uprzednio wczesnego powiadomienia odpowiedniego dowódcy NATO⁶⁴.

---

⁶³ Por. F. Gańgor, K. Paszkowski, *Międzynarodowe operacje ...*, op. cit., s. 23.

⁶⁴ Zob. P. Paździorek, *Proces planowania operacyjnego w NATO*, Wydawnictwo, Warszawa 2009.

PODSUMOWANIE

Wielce skomplikowany charakter współczesnych konfliktów sprawił, że istnieje potrzeba nowego spojrzenia i podejścia do sposobów zapewnienia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, a tym samym zmianę poglądów na użycie w tym celu struktur militarnych.

W niniejszym artykule autor pokrótce przedstawił, jak tworzone wielonarodowe siły zbrojne, począwszy od czasów funkcjonowania Ligi Narodów, po czasy współczesne. W referacie ukazano fundamentalną rolę pełnioną w tej dziedzinie przez takie organizacje międzynarodowe, jak ONZ, OBWE, UE czy NATO. Każda z nich ma już poważne doświadczenia na polu prowadzenia operacji pokojowych i misji stabilizujących. Każda z nich wypracowała własne mechanizmy przeciwdziałania konfliktom.

W referacie autor, oprócz krótkiej charakterystyki rodzajów prowadzonych przez daną organizację operacji pokojowych, pokazał w zarysie mechanizmy ich przeprowadzania. I tak, w rozdziale drugim przedstawiono rodzaje operacji pokojowych prowadzonych przez ONZ, ich cechy charakterystyczne, formy, zadania i zasadnicze elementy. Kolejny rozdział poświęcony został misjom OBWE – zasadom ich prowadzenia, warunkom, które muszą być spełnione do przeprowadzenia misji oraz ich trybowi ustanawiania. Rozdział czwarty ukazuje, jak kwestia misji na rzecz pokoju wygląda w ramach UE. Autor przedstawił w nim także krótkie charakterystyki operacji już przeprowadzonych przez UE, między innymi EUFOR Tchad/RCA. Ostatni rozdział to analiza operacji wspierania pokoju prowadzonych przez NATO – początki tej działalności, charakterystyka i stan obecny.

Zdaniem autora, ze wszystkich ukazanych w niniejszych artykule rodzajów misji, w zależności od organizacji je przeprowadzanych, najbardziej skuteczną jest NATO. Działaniem sił IFOR i SFOR w byłej Jugosławii organizacja ta dowiodła, że szybko potrafi się przystosować do funkcjonowania w nowych warunkach i realizacji nowych zadań. Coraz częściej pojawiają się także inicjatywy regionalne tworzenia wspólnych formacji wojskowych przewidzianych do użycia w operacjach pokojowych.

LITERATURA

1. Balcerak W., *Liga nadziei. Z dziejów Ligi Narodów*, Neriton/Instytut Historii PAN, Warszawa 2011.
2. Barcik J., *Europejska Polityka bezpieczeństwa i Obrony. Aspekty prawne i polityczne*, Bydgoszcz-Katowice 2008.
3. Boutros-Ghali B., *Program dla pokoju 1995*, PISM, Warszawa 1995.
4. Demkowicz A., *Integracja Europy zachodniej w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności od EWO do W EPBiO*, Toruń 2007.
5. Dęga Cz., *Udział Wojska Polskiego w misjach pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych*, AON, Warszawa 1993.
6. Dobrowolska-Polak J., *Międzynarodowa solidarność. Operacje pokojowe ONZ, NATO i UE*, [w:] „IZ Policy Papers” nr 3 (I)/2009.
7. Gągor F., Paszkowski K., *Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie obronnej RP*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1999.

8. Hałaciński A., *Misje długoterminowe OBWE*, [w:] „Sprawy Międzynarodowe”, nr 2/1995, Warszawa 1995.
9. Józwiak A., Marcinkowski Cz., *Wybrane problemy współczesnych operacji pokojowych*, AON, Warszawa 2002.
10. Kucharczyk B., Bolewski A., *Międzynarodowe operacje pokojowe Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Udział Polski w misjach terenowych*, [w:] „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, nr 5/2011 (238), rok XII (LXIII) Warszawa 2011, s. 90-102.
11. Kulesza Ł., *Operacje Unii Europejskiej w ramach europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony*, [w:] „Biuletyn”, nr 42/2004, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Biuro Analiz, Warszawa 2004.
12. *Liga Narodów, ONZ, NATO, UE, KBWE/OBWE, organizacje pozarządowe*, pod red. Żurawski vel Grajewski P., Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2004.
13. Limanowski J. T., *Operacje pokojowe Organizacji Narodów Zjednoczonych*, AON, Warszawa 2011.
14. Łukaszuk L., Skowroński A., *Międzynarodowe prawo pokoju i bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 1999.
15. Marcinkowski Cz., *OBWE wobec wybranych problemów bezpieczeństwa europejskiego*, Wydawnictwo M.M., Warszawa 2010.
16. Marcinkowski Cz., *Operacje pokojowe na początku XXI wieku*, Ministerstwo Obrony Narodowej. Departament Wychowania i Promocji Obronności, Warszawa-Pruszków 2004.
17. Marcinkowski Cz., *Wojskowe środki budowy zaufania i bezpieczeństwa w procesie KBWE/OBWE (1975-1999)*, Wyd. Adam Marszałek, Warszawa - Toruń 1999.
18. Marszałek M., *Operacje wsparcia pokoju według poglądów NATO*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 1999.
19. Menkes J., *Prawnomiędzynarodowe uwarunkowania powoływania i działania misji ONZ*, AON, Warszawa 1993.
20. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [http://pl.wikipedia.org/wiki/ Operacje_pokojowe](http://pl.wikipedia.org/wiki/Operacje_pokojowe).
21. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [http://pl.wikipedia.org/wiki/ Typologia_operacji_pokojowych](http://pl.wikipedia.org/wiki/Typologia_operacji_pokojowych).
22. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [http://www.un.org/en/ peacekeeping/](http://www.un.org/en/peacekeeping/).
23. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [http://www.osrh.hr/smvo/ Library/ajp-3.4.1.pdf](http://www.osrh.hr/smvo/Library/ajp-3.4.1.pdf).
24. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [http://pbpu.unlb.org/pbps/ library/Capstone_Doctrine_ENG.pdf](http://pbpu.unlb.org/pbps/library/Capstone_Doctrine_ENG.pdf).
25. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EU, SSR, Guinea-Bissau,\(EU,Mission,in,Support, of,Security, Sector, Reform, in, the, Republic, of, Guinea -Bissau\),29541.html](http://www.msz.gov.pl/EU,SSR,Guinea-Bissau,(EU,Mission,in,Support,of,Security,Sector,Reform,in,the,Republic,of,Guinea-Bissau),29541.html).

26. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUBAM, Moldova,\(EU,Border,Assistance,Mission,to,Moldova,and,Ukrain\),29542.html](http://www.msz.gov.pl/EUBAM,Moldova,(EU,Border,Assistance,Mission,to,Moldova,and,Ukrain),29542.html).
27. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUBAM, Rafah,\(EU,Border,Assistance,Mission,at,Rafah,Crossing,Point,In,the,PalestinianTerritories\),29543.html](http://www.msz.gov.pl/EUBAM,Rafah,(EU,Border,Assistance,Mission,at,Rafah,Crossing,Point,In,the,PalestinianTerritories),29543.html).
28. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUFOR,ALTHEA,\(EU,Military,Operation,in,Bosnia,and,Herzegovina\),29544.html](http://www.msz.gov.pl/EUFOR,ALTHEA,(EU,Military,Operation,in,Bosnia,and,Herzegovina),29544.html).
29. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUJUST, LEX,-,Iraq,29545.html](http://www.msz.gov.pl/EUJUST,LEX,-,Iraq,29545.html).
30. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/ EULEX, Kosovo,\(EU,Rule,of,Law,Mission,in,Kosovo\),29546.html](http://www.msz.gov.pl/EULEX,Kosovo,(EU,Rule,of,Law,Mission,in,Kosovo),29546.html).
31. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/ EUMM, Grzja,\(EU,Monitoring,Mission\),29547.html](http://www.msz.gov.pl/EUMM,Grzja,(EU,Monitoring,Mission),29547.html).
32. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/ EUNAVFOR,ATALANTA,29548.html](http://www.msz.gov.pl/EUNAVFOR,ATALANTA,29548.html).
33. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUPM,\(EU,Police,Mission,in,Bosnia,and,Herzegovina\),29549.html](http://www.msz.gov.pl/EUPM,(EU,Police,Mission,in,Bosnia,and,Herzegovina),29549.html).
34. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUPOL, Afgghanistan,\(EU,Police,Mission,in,Afgghanistan\),29550.html](http://www.msz.gov.pl/EUPOL,Afgghanistan,(EU,Police,Mission,in,Afgghanistan),29550.html).
35. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUPOL,COPPS,\(EU,Police,Mission,in,the,Palestinian,Territories\),29551.html](http://www.msz.gov.pl/EUPOL,COPPS,(EU,Police,Mission,in,the,Palestinian,Territories),29551.html).
36. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/ EUPOL, RD,Congo,\(EU,Police,Mission,for,the,Democratic,Republic,of,Congo\),29552.html](http://www.msz.gov.pl/EUPOL,RD,Congo,(EU,Police,Mission,for,the,Democratic,Republic,of,Congo),29552.html).
37. [online]. [dostęp: 2011]. Dostępny w Internecie: [www.msz.gov.pl/EUSEC, RD,Congo,\(EU,Mission,for,security,reform,in,the,Democratic,Republic,of,Congo\),29553.html](http://www.msz.gov.pl/EUSEC,RD,Congo,(EU,Mission,for,security,reform,in,the,Democratic,Republic,of,Congo),29553.html).
38. Pacek B., *Operacje wojskowe Unii Europejskiej na przykładzie misji EUFOR Tchad/RCA*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2010.
39. *Pakt Ligi Narodów* [w:] *Wybór dokumentów do nauki prawa międzynarodowego*, pod red. K. Kocot, K. Wolfke PWN Wrocław 1978.
40. Paździorek P., *Proces planowania operacyjnego w NATO*, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2009.
41. Sierpowski S., *Liga Narodów w latach 1919-1926*, Wrocław-Warszawa-Kraków 2005.
42. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, AON, Warszawa 2002.
43. Soja M., *Stosunki UE-NATO w dziedzinie bezpieczeństwa europejskiego i obrony na przełomie XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011.
44. Sonnenfeld R., *ONZ jako czynnik utrzymania pokoju – prawo a praktyka*, [w:] „Sprawy Międzynarodowe”, nr 4/1993, Warszawa 1993.
45. Świtalski P., *Rola KBWE w rozwiązywaniu konfliktów*, [w:] „Sprawy Międzynarodowe”

dowe, nr 4/1993, Warszawa 1993.

46. Towpik A., *Bezpieczeństwo w stosunkach międzynarodowych*, [w:] *Stosunki międzynarodowe. Geneza. Struktura. Funkcjonowanie*, pod red. Haliżak E., Kuźniar R., Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1994.
47. Zapałowski L., *Operacje Pokojowe ONZ*, Kraków 1989.

STABILIZATION MISSIONS AND PEACE OPERATIONS AS METHOD FOR CONFLICT RESOLUTION

Summary

This article presents the problem of stabilization missions and peace operations as a method for conflict resolution. It includes historical conditions for the creation of multinational forces to counter threats. The author presents the role of international organizations, such as UN, OSCE, NATO and EU, in restoring world peace. Moreover, the author presents the types of missions performed by individual organizations. Special attention is paid to the future of such operations as a method for conflict resolution.

Keywords: *peace operations, stabilization missions, multinational forces, security threats, conflict resolution method*